

Napisala
Karli Sorosijak

Ilustrovala
Luisa Uribe

SVET PASA

Knjiga za sve ljubitelje pasa i one koji će to tek postati – **istinite priče iz života ovih čudesnih stvorenja**

Kreativni centar

Humanitarnom društvu Atlante
i organizaciji *CrisisDogsNC* zahvaljujući
kojima sam upoznala svoja dva najdraža psa

K. S.

Posvećeno uspomeni na Paki,
našeg prvog psa, koja je prekratko
bila sa nama

L. U.

SVET PASA

Napisala Karli Sorosijak

Ilustrovala Luisa Uribe

Sa engleskog prevela Mirjana Popov-Slijepčević

Naslov originala

A World of Dogs

Text Copyright © Carlie Sorosiak 2023

Illustrations Copyright © Luisa Uribe 2023

This translation of *A World of Dogs* is published
by arrangement with Nosy Crow Limited.

Za izdanje na srpskom jeziku © Kreativni centar 2023

Urednik Milena Trutin • Lektura Branka Tarbuk • Tehnički urednik Tatjana Valjarević

Izdavač *Kreativni centar*, Beograd, Gradištanska 8

Tel.: 011 / 3088 446 • www.kreativnicentar.rs • e-mail: info@kreativnicentar.rs

Za izdavača mr Ljiljana Marinković, direktorka

Štampano u Italiji • Godina štampe 2023 • Tiraž 2000

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

ISBN 978-86-529-1215-5
COBISS.SR-ID 127967497

Karli Sorosijak

SVET PASA

**Knjiga za sve ljubitelje pasa i one koji će to tek postati
– istinite priče iz života ovih čudesnih stvorenja**

Ilustrovala
Luisa Uribe

Prevela
Mirjana Popov-Slijepčević

Kreativni centar

DRUG ZA CEO ŽIVOT... ČAK I AKO JE DINGO

Da li ste ikada čuli za američkog dinga? Nisam ni ja ... sve dok jednog od njih nisam udomila. Deni je po mnogo čemu bila tipično štene: razigrana, radoznala i umiljata. I izuzetno inteligentna! Ali već od naših prvih zajedničkih dana jasno sam videla i njenu divlju prirodu.

Deni

Ona se ogledala u plamenu radoznalosti u njenim zlatnosmeđim očima, u načinu na koji bi se pritažila dok vreba vevericu, u skrivanju od neznanaca, čak i onih najljubaznijih. U dokumentima iz azila za pse Deni je opisana kao mešanac ovčara.

„Ne“, rekao je moj veterinar nakon što ju je pregledao. „Uzeli ste karolinskog psa, to jest, američkog dinga!“

Odrasla sam s tri zlatna retrievera i jednim veoma lukavim poenterom, napisala sam roman iz pseće perspektive i mislila sam da znam sve o psima. Ali do tog trenutka u veterinarskoj ambulanti uvek bih se mogla zakleti da je dingo isključivo australijski pas.

SKRIVENI PRED OČIMA

Iste večeri bacila sam se na istraživanje u želji da otkrijem istoriju američkog dinga, divljeg psa drevnog porekla, koji je skriven u močvarama Južne Karoline u Sjedinjenim Američkim Državama ostao nepoznat hiljadama godina – psa koji je, dok sam istraživala, hrkao na mojim nogama.

Tiho sam obećala Deni: „Otkriću o tebi sve što mogu.“ I tako sam saznala da njen divlji želudac traži sirovu hranu umesto kuvanih jela, konzervisanog mesa ili tvrdog keksa. Otkrila sam i da je ona po prirodi povučena, kao i da njeni preci nisu imali gotovo nikakvog dodira s ljudima. A to je bio tek početak.

Svakog dana primetim nešto novo kod Deni – način na koji naginje glavu ili kako savija rep u obliku udice – a to dalje podstakne moju radoznalost.

OTKRIJ SVET PASA

Iz moje radoznalosti nastala je i ova knjiga. Zašto je čulo mirisa kod pasa tako izoštreno? Šta je peti prst na šapi i čemu služi? U kojoj meri psi razumeju ljudsko ponašanje? Morala sam sve to da saznam! Ne samo zbog toga što sam želela da bolje razumem sopstvenog psa, već i zato što sam bila očarana pričom o tome kako su divlje životinje iz drevne prošlosti postale psi koje danas poznajemo i volimo.

PSI VODIČI

Obučeni su da vode i štite svoje vlasnike.

IZLOŽBENI PSI

Pripremaju se i doteruju za takmičenja.

OVČARSKI PSI

Čuvaju i okupljaju stado.

PSI ZA VUČU

Vuku sanke po snegu i ledu. Najpoznatiji među njima su haskiji.

TERAPIJSKI PSI

Pomažu ljudima u svemu, od ublažavanja stresa do jačanja samopouzdanja pri čitanju naglas.

LOVCI NA LOVKRADICE

Pomažu rendžerima da zaštite životinje kao što su nosorozi i slonovi.

Na stranicama ove knjige upoznaćeš odane pse, slavne pse i pse heroje. Otkrićeš neverovatne činjenice o prirodi, istoriji i izuzetnim sposobnostima različitih vrsta pasa. Nadam se da ćeš ubuduće mnogo bolje razumeti najiskrenijeg čovekovog prijatelja. Ko zna, možda će ti ove informacije dobro doći ako nekada – slučajno ili namerno – usvojiš psa.

POREKLO PASA

Na prvi pogled, mops i sivi vuk nemaju mnogo toga zajedničkog. Prvi je zdepast, debeljuškast, sa spljoštenom njuškom i kratkim, savijenim repom. Drugi je brz, gibak – rođeni lovac. U bajkama nema velikog zlog mopsa. Međutim, svi domaći psi (oni koji žive s ljudima), uključujući i mopsa, imaju zajedničkog dalekog pretka – sivog vuka.

MALI KRZNENI MESOŽDER

Pre pedeset pet miliona godina Zemljom su već tumarala vukolika stvorenja. Poznata kao *mijakis*, ova grupa sisara mesoždera bila je mnogo manja rastom od današnjih vukova. Svi psi, šakali, lisice i vukovi koji su ikada živeli vode poreklo od ovog malog momka koji je davno izumro.

U narednih dvadeset ili trideset miliona godina *mijakis* se razvio u dugorepog *cinodiktisa*. To stvorenje oštre dlake i podignutih ušiju zaista podseća na lisicu, pa i na vuka.

EVOLUCIONO STABLO

Kada želimo da prikazemo razvoj različitih oblika života, obično koristimo takozvano evoluciono stablo. Svaka nova grana pokazuje kako se jedna vrsta živih bića menjala i razvila u nešto drugo.

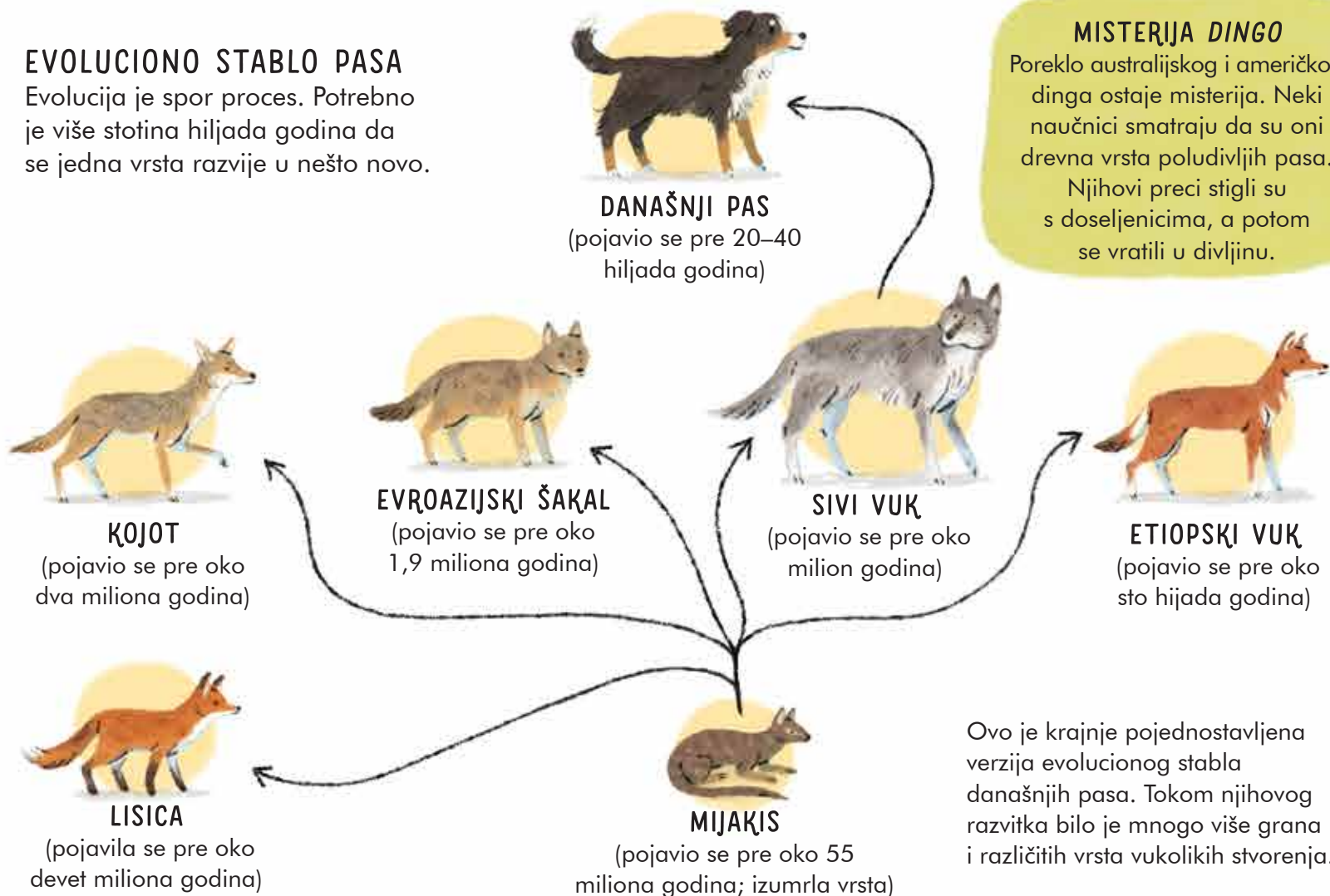
Bilo je potrebno mnogo hiljada godina da se grana na kojoj su preci lisice odvoji od grane na kojoj su preci vuka, a još mnogo više da vukovi i kojoti krenu odvojenim putem. Ali na kraju, pre oko 1,8 miliona godina, pojavio se predak današnjih vukova. Ta-daaa!

ŠTA JE EVOLUCIJA?

Kada kažemo *evolucija*, mislimo na to da se svako živo biće koje danas postoji razvilo iz neke od ranijih vrsta živih bića. Prvi oblici života pojavili su se na našoj planeti pre najmanje 3,5 milijardi godina. Od tada se razvilo više miliona različitih vrsta živih bića. Neke od njih su izumrle i više ih nema na Zemlji.

EVOLUCIONO STABLO PASA

Evolucija je spor proces. Potrebno je više stotina hiljada godina da se jedna vrsta razvije u nešto novo.

PSEĆI DNK

Dakle, kolika je sličnost između zlatnog retrievera na tvom kauču i sivih vukova u Nacionalnom parku *Jelouston* u Sjedinjenim Američkim Državama? Velika! Psi dele 99,9% svog DNK (informacije sadržane u svakoj pojedinačnoj ćeliji koje telu govore kako da se razvija i da funkcioniše) s divljim vukovima. DNK nekih rasa pasa, kao što su aljaski malamut, šiba inu i akita, gotovo je nemoguće razlikovati od DNK vukova koje možeš videti u zoološkom vrtu.

Prema nekim teorijama, psi su potekli od vukova, ali to nije tačno. Vukovi u zoo-vrtovima i domaći psi su više kao rođaci. I jedni i drugi vode poreklo od iste vrste vuka – njihovog divljeg pretka koji više ne hoda ovom planetom.

U svakom slučaju, kada sledeći put vidiš mopsa, čivavu ili bigla, seti se da oni imaju dugu, slavnu istoriju. Možda bi svi trebalo mnogo ozbiljnije da ih shvatamo, čak i onda kada laju na poštara!

DOM JE TAMO GDE JE VUK

Negde u centralnoj Aziji... Vuk se polako kreće osluškajući tihi bat svojih šapa. U blizini ugleda logorsku vatru i ljude koji nad plamenom greju ruke dok se pramenovi dima podižu ka noćnom nebu. Ljudi peku meso. U zoru vuk nalazi ostatke hrane i halapljivo ih guta. Pa, to je bilo veoma ukusno. Možda će se zadržati malo duže u okolini.

PUT IZ DIVLJINE

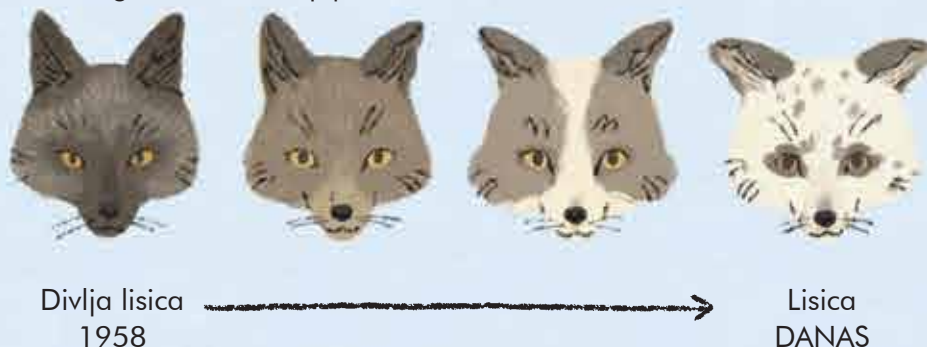
Možda je upravo tako započelo pripitomljavanje, odnosno kroćenje divljih životinja, jer su ljudi želeli da ih zadrže kao kućne ljubimce ili da ih gaje na svom seoskom imanju. A možda i nije... Naučnici se ne slažu u potpunosti kada je u pitanju pripitomljavanje pasa, ali jedno je sigurno – pre 20–40 hiljada godina divlji vukovi su postali mnogo, mnogo pitomiji. Njihova snažna i vitka tela počela su da se menjaju – repovi su im se savijali, a uši spuštale. Postajali su sve nežniji i pokorniji prema ljudima.

Zašto se kod vukova pre mnogo hiljada godina dogodio taj preobražaj? I gde se dogodio? To je donekle misterija. Neki naučnici tvrde da se pripitomljavanje dogodilo na najmanje dva različita mesta na planeti. Jedni kažu da su lovci sakupljači, ljudi koji su živeli od zemlje i selili se u potrazi za hranom, nastojali da pripitome vukove, dok drugi smatraju da su zapravo vukovi postali zainteresovani za ljude, jeli njihovu hranu i dobili dozvolu da tu ostanu. To je, sve u svemu, bio prilično dobar dogovor. Ljudi su dobili zaštitu i dodatnu pomoć u lovu, a vukovi priliku da se slave ukusnim obrocima.

PRIJATELJSKI NASTROJENE LISICE

Na farmi lisica u Rusiji izveden je čuveni eksperiment koji je pokazao kako se to moglo dogoditi. Počevši od 1958. godine, naučnici su spajali parove lisica na osnovu toga koliko su prijateljski bile raspoložene prema ljudima. I ... iznenađenje! Nakon šezdeset godina biranja *najprijateljskijih* roditelja, mladunci ne samo da su bili izuzetno pitomi već su izgledali veoma ljupko, kao domaći štenci.

ČOVEKOV NAJBOLJI PRIJATELJ?

Bez obzira na to zašto su vukovi počeli da žive s ljudima, rezultat je isti: psi su s ljudima uspostavili posebne veze. Oni su postali prve domaće životinje, pre ovaca i svinja – živeli su s ljudima mnogo pre nego što je čovek počeo da se bavi zemljoradnjom kako bi proizveo hranu. U drevnom društvu psi su bili čuvari i pastiri, vukli su sanke i bili verni pratioci ljudskih zajednica do kraja svog života.

Sličan proces pripitomljavanja događa se *upravo sada* u travnatim oblastima istočne Afrike. Etiopski vukovi uspostavljaju savezništvo s gelada majmunima. Zajednički lov pomaže obema vrstama da ulove više plena. Moguće je da će etiopski vukovi, živeći i tesno saradujući sa ovim majmunima, postajati sve krotkiji i pitomiji, kao sa ljudima.

**Istorija čovečanstva
ne može se zamisliti bez pasa.
Tragovi njihovih šapa oduvek su
pratili otiske ljudskih stopa.**

Na stranicama ove knjige upoznaćeš odane pse, slavne pse i pse heroje. Otkrićeš neverovatne činjenice o prirodi, istoriji i izuzetnim sposobnostima različitih vrsta pasa. Ako poželiš da usvojiš psa, ovi podaci biće ti od neprocenjive važnosti jer ćeš znati kako sa njim da postupaš i da se o njemu brineš. A ako već imaš psa – zavolećeš ga još više!

9 788652 912155

www.kreativnicentar.rs